

**Návrh „environmentálne vhodnej“ produktovej skupiny
na kalendárny rok 2021 v rámci rozvoja a realizácie zeleného
verejného obstarávania v Slovenskej republike**

Bratislava, január 2021

Úroveň využívania zeleného verejného obstarávania, ako strategického nástroja štátu, prostredníctvom ktorého štát prispieva k napĺňaniu svojich cieľov v oblasti zmiernenia a predchádzania zmeny klímy, ochrany životného prostredia, znižovania negatívnych dopadov na zdravie obyvateľstva alebo šetrnejšieho využívania prírodných zdrojov, je v Slovenskej republike dlhodobo nízka. Podľa dát z monitorovania uplatňovania zeleného verejného obstarávania za rok 2019, ktoré sa realizovalo v roku 2020, bol podiel zeleného verejného obstarávania na celkovom verejnom obstarávaní na úrovni len 0,31 %, pokiaľ ide o počet uskutočnených zákaziek a na úrovni 10,92 %, pokiaľ ide o ich hodnotu v eurách bez DPH. Cieľom Stratégie environmentálnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030 (Zelenšie Slovensko) (ďalej len „Envirostratégia 2030“), prijatej uznesením vlády Slovenskej republiky č. 87/2019, je zabezpečiť do roka 2030 zeleným verejným obstarávaním aspoň 70 % z celkovej hodnoty verejného obstarávania a 70 % z celkového množstva zákaziek vo verejnom obstarávaní.

S cieľom zvýšiť využívanie tohto strategického nástroja bola dňa 2. októbra 2019 schválená uznesením vlády Slovenskej republiky č. 478 koncepcia rozvoja a realizácie zeleného verejného obstarávania v Slovenskej republike (ďalej len „Koncepcia“). Účelom Koncepcie je povzbudiť ministerstvá a ostatné ústredné orgány štátnej správy k intenzívnejšiemu využívaniu inštitútu zeleného verejného obstarávania. Jedným z nosných prvkov Koncepcie je zavedenie efektívneho a jednoduchého spôsobu obstarávania zelených zákaziek. Takýto efektívny a jednoduchý spôsob obstarávania zelených zákaziek je možné dosiahnuť prostredníctvom jasných environmentálnych charakteristík, ktoré je možné prakticky využiť pri obstarávaní konkrétnych tovarov, služieb a stavebných prác.

Ako vyplýva zo samotného textu Koncepcie (jeho 5. bodu „Návrh ďalších „environmentálne vhodných“ produktových skupín“), ako aj z úlohy B.5. uvedenej v uznesení vlády Slovenskej republiky č. 478 z 2. októbra 2019, Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky vždy na začiatku nového kalendárneho roka navrhne ďalšiu „environmentálne vhodnú“ produktovú skupinu na daný kalendárny rok alebo vykoná aktualizáciu niektorej z už vydaných metodík. Následne v spolupráci s Úradom pre verejné obstarávanie pripraví pre túto produktovú skupinu metodiku, ktorú predloží na rokovanie vlády Slovenskej republiky vo forme nelegislatívneho materiálu. Doposiaľ boli v zmysle Koncepcie pripravené 4 metodiky a to v rámci produktových skupín: Počítače a monitory, Kopírovací a grafický papier, Cestná doprava a Čistiace prostriedky a upratovacie služby.

Štyri vyššie uvedené metodiky pripravené s cieľom podpory rozvoja a realizácie zeleného verejného obstarávania v Slovenskej republike vychádzajú z produktových listov, ktoré pripravuje Európska komisia (ďalej len „Komisia“), resp. jej Spoločné výskumné centrum, interný vedecký útvar Komisie, ktorého výskum podporuje tvorbu politík Európskej únie prostredníctvom nezávislého vedeckého poradenstva. Tieto produktové listy Komisia pravidelne aktualizuje v súvislosti s dosiahnutím najnovšieho vedeckého a technického pokroku a poznania.

Nakoľko metodiky, ktoré vláda Slovenskej republiky vzala na vedomie uznesením č. 92 z 27. februára 2020, vychádzajú z metodík vydaných Komisiou, ktoré sú adaptované na slovenské podmienky (najmä z hľadiska splnenia zákonných povinností uvedených v zákone č. 343/2015 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov), boli, resp. v najbližšom období budú, zo strany Komisie aktualizované, je nevyhnutné, aby táto aktualizácia bola zrealizovaná aj na národnej úrovni.

Z tohto dôvodu minister životného prostredia Slovenskej republiky navrhuje na kalendárny rok 2021 produktové skupiny „**Počítače a monitory**“ a „**Cestná doprava**“.

Aktualizácia produktovej skupiny „Počítače a monitory“ sa zo strany Komisie plánuje realizovať najmä z dôvodu rozšírenia jej pôsobnosti o interoperabilitu a opätovné využitie komponentov jednotlivých IT zariadení, ako aj z dôvodu uplynutia platnosti dohody medzi vládou Spojených štátov amerických a Európskym spoločenstvom o koordinácii programov označovania pre kancelárske prístroje šetriace energiu (tzv. program „Energy Star“). Produktová skupina bola rozšírená aj z hľadiska jej vecnej pôsobnosti o smartfóny. Skupina výrobkov spadajúcich do kategórie informačno-komunikačných technológií (IKT) okrem iného spadá aj do priorít Európskej únie v rámci jej Nového akčného plánu pre obehové hospodárstvo „Za čistejšiu a konkurencieschopnejšiu Európu“¹, ktorý podporuje udržateľnejšie vzorce spotreby a znižovania odpadu.

Aktualizácia produktovej skupiny „Cestná doprava“ sa zo strany Komisie plánuje realizovať hlavne v súvislosti so zmenami vyplývajúcimi:

- 1) z nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/858 z 30. mája 2018 o schvaľovaní motorových vozidiel a ich prípojných vozidiel, ako aj systémov, komponentov a samostatných technických jednotiek určených pre takéto vozidlá a o dohľade nad trhom s nimi, ktorým sa menia nariadenia (ES) č. 715/2007 a (ES) č. 595/2009 a zrušuje smernica 2007/46/ES a
- 2) zo smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/1161 z 20. júna 2019, ktorou sa mení smernica 2009/33/ES o podpore ekologických a energeticky úsporných vozidiel cestnej dopravy, ktoré ďalším z nástrojov na dosiahnutie ambiciózných záväzkov Európskej únie ďalšieho znižovania emisií skleníkových plynov aspoň o 55 % do roku 2030 v porovnaní s úrovňami z roku 1990, zvýšenia podielu spotreby energie z obnoviteľných zdrojov aspoň o 27 %, dosiahnutia aspoň 27 % úspor energie a zvýšenia energetickej bezpečnosti, konkurencieschopnosti a udržateľnosti v Únii.

Využívanie environmentálnych charakteristík v rámci verejného obstarávania produktov a služieb zahrnutých v produktovej skupine „Cestná doprava“ má pozitívny dopad na životné prostredie v rámci znižovania emisií skleníkových plynov a látok znečisťujúcich ovzdušie spôsobené spotrebou energie počas fázy používania, ako aj produkovaných v rámci dodávateľského reťazca v súvislosti dodávaním energie. Taktiež znižuje negatívne dopady na životné prostredie pri výrobe batérií do elektrických vozidiel alebo emisie hluku spôsobené vozidlom a pneumatikami počas fázy používania. V rámci produktovej skupiny „Počítače a monitory“ ide o zníženie spotreby energie a výsledných emisií skleníkových plynov v dôsledku výroby a používania, zníženie spotreby obmedzených zdrojov a kritických surovín využívaných na výrobu IT výrobkov, ako aj o zníženie tvorby potenciálne nebezpečných odpadových elektronických zariadení pri konečnej likvidácii IT výrobkov.

¹ COM(2020) 98 final